

PÅ SPORET AF DET LEVENDE HUS

Af Ove Bjørn Petersen

“Al fornyelse sker som forbrydelse“

Asger Jorn

Til venstre: Vestsiden af huset med Jorns atelier på første sal
 Øverst: Jorn renser blæksprutte
 Nederst: Køkkenet med det keramiske relief. I skabet lokalt almuefajance
 (Fotos med tilladelse af Lars Morell).

Så er jeg her omsider. Mange var mine drømme om dette hus, mange var mine forsøg på at komme hertil, og nu er jeg her omsider. Næsten som en pilgrimsrejse.

Sådan siger den danske billedkunstner Rama King Nash, da vi sammen besøger Casa Museo Villa Jorn i Albisola ved Middelhavets kyst blot 130 kilometer inde i Italien. Selv om den store kunstner døde tre år før Ramas fødsel, så har familiens fortælling om Jorn som en krønike aflejret så mange oplevelser og indtryk af dennes liv og personlighed, at Rama undertiden tror at have mødt ham. Ikke mindst, siger Rama, 'fordi min bedstefader

Jørgen Nash havde sin broder Asger som forbillede, både som menneske og som kunstner. Livet igennem arbejdede de sammen i Paris og i Drakabygget i Skåne'.

Et mekka for pottemagere

Som alle andre kunstnere må Jorn også til Paris, men livet her er til tider så hektisk, at der ikke er tid til familien og fordybelse i kunsten. Med hører også, at Paris er en meget dyr

by at bo og leve i. Han tiltrækkes af den lille badeby Albisola sul Mare ved den italienske riviera, hvor der gennem århundreder er opbygget et stærkt fagligt miljø omkring keramikken.

Kendte og ukendte keramikere, malere og billedhuggere fra den ganske verden har slået sig ned her, enten permanent eller for kortere perioder. Blandt dem Wilfredo Lam fra Cuba og Lucio Fontana (Italiensk/ar-

gentinsk kunstner), som Jorn ser frem til at arbejde sammen med.

I flere år søger han at købe eller leje et forfaldent hus i Via Italia, men pengene rækker ikke dertil. I sommeren 1957 viser der sig en mulighed. Højt over byen på en lille bjergtop ligger et forladt stenhus, der mest af alt minder om en ruin i et vildnis af noget, der engang har været en velplejet have på 5000 kvadratmeter. Sammen med sin ven, en lokal håndværker Umberto Gambetta, udbedrer han taget, isætter døre og vinduer samt indlægger el og vand. Snart er stedet beboeligt, og Jorn flytter ind med sin familie. Umberto og hans kone flytter også ind, og de passer stedet, når Jorn flakker rundt i verden.

Et organisk hus

Jorn vil ikke, at ejendommen blot skal være en behagelig ramme om livet; den skal være som en levende organisme med mure, gulve, vinduer og trapper i konstant forandring og fornyelse. Spontanitet og uafhængighed, leg og eksperiment, er de bærende tilgange. Planlægning og ord flytter ikke noget, snarere vil de låse inspirationen fast og ødelægge den skabende proces.

Derfor hidkalder de ikke arkitekter, glaspustere, snedkere eller andre håndværkere, ligesom de heller ikke bestiller færdige og målrigtige produkter. De og gæster af enhver art står for det hele selv og bruger, hvad de kan finde eller købe for ingen penge såsom ituslået keramik, potteskår, glasstykker, muslingskaller, kasserede mosaikker og fejlhuggede sten. Endog børnenes legetøj finder anvendelse. Mange er de historier om børn, der mister deres kære legetøj, men så genfinder de ranglen, bilen og dukken som dele af en udsmykning på en væg, i en havesti eller måske i et vindue.

Inde og ude maler Jorn direkte på væggene eller limer relieffer på dem. Noget som vel mange, måske de fleste, vil opfatte som en mishandling af pæne flader og valg af rod i stedet for orden. Jorn vil snarere opfatte dette som en kompliment ud fra devisen om, at al fornyelse sker som forbrydelse.

Han virkeliggør sin forestilling om et

levende og organisk hus, så ganske anderledes end den franske arkitekt Le Corbusiers opfattelse, nemlig at et hus skal være praktisk og funktionelt: une machine à habitation.

I den store have overraskes vi over, at de mange små skulpturer, som blev anbragt for et halvt århundrede siden, stadig findes; de er en attraktion for enhver kunstsamler – og spekulant. Men som gæst i dag kan det være svært at forestille sig det miljø og den livskraft, som udfoldede sig over årene 1959 til 1973 båret af glade, produktive og musiske mennesker fra alverdens riger og lande. Rummene er stort set tomme, men en fornemmelse for liv får man alligevel i køkkenet og badehuset. Dog mangler den vedkommende og bærende fortælling om dette miljø med sprudlende og levende kunst på hver eneste plet, inde og ude som oppe og nede. Men heldigt for os: Den leverer vores kunstneren Rama King Nash.

Et på gensyn

Jorn har her sine mest produktive år, og blandt andet skaber han det tre gange 27 meter store keramiske relief til Aarhus Statsgymnasium; året er 1959. Få uger før sin død i 1973 testamenterer Jorn ejendommen med indbo til Umberto Gambetta og frue med ret til at bo der livet ud. Måske det også var i taknemmelighed over den inspiration, hans nære ven gav til hovedværket 'Stalingrad, Stedet som ikke er eller Modets gale latter'; han havde som tysk/italiensk soldat oplevet det forfærdelige slag i januar 1943. Ved ægteparrets død et kvart århundrede senere overgår ejendommen til kommunen, der efter en krævende restaurering åbner det i maj 2014 som Casa Museo Jorn; det år hvor Jorn ville være fyldt 100 år.

Vi tager afsked med dette organiske hus efter nogle stimulerende timer båret af den livskraft og den personlighed, som Jorns engagement og menneskeglæde udtrykte sig i hvedagens kunstnerliv og i de kunstværker, som ikke blot findes her, men på vægge verden over. Det er dog ikke et farvel, men et på gensyn. Og til det besøg vil Morells fine bog *Jorn i Albisola* være en nyttig genlæsning. ■

Foto ved Rama King Nash

VÆRD AT VIDE

Afse tid til at spadsere den lange promenade 'Lungomare degli Artisti' langs corsoen for her at møde en lang række af byens berømte kunstnere gennem deres keramiske værker nedlagt i fortovet og beskrevet i opsatte tavler. Jorn er nummer 4.

Slentre gennem parallelgaden 'via Italia' og dens fortsættelse med et væld af gallerier, atelierer og butikker. Her er kunst for alle pengene, i vinduerne, på facader, gavle og tage. Har man bedre tid end god tid, da har byen et utal af keramiske værksteder og museer, som er værd at besøge.

Kontakt turistbureauet (maddalena.gambino@comune.albissolamarina.sv.it) for at tjekke museets åbnings-tider; man mærker tydeligt, at de er flinke og stolte af deres by. Gratis adgang og informative materialer på italiensk og engelsk. Gratis adgang.

Det er ikke så let at finde op til Villa Jorn på Via d'Annunzio. Det er heller ikke så let på de meget smalle veje at finde parkering; det er dog sværere at gå dertil. Også huset kræver gode ben, for der er et utal af niveauer og trapper – altid med skæve mål. Læs den velskrevne og informative bog af Lars Morell *Jorn i Albisola*. Se mere på asger-js-venner.dk. Se også Ramakingnash.dk.